

MİTOLOJİ ve MADENCİLİK II

Nadir AVŞAROĞLU / Maden Mühendisi

Upuzun boylan var tam altı tane,
Her boyun üstünde korkunç bir kafa var,
Her kafada üç sıra diş üst üste sımsıkı
Kapkara ağızlar durmadan ölüm saçar.

HOMEROS

Yanartaş'ın klasik Grek mitolojisinde önemli bir yeri vardır. Zeus'un oğulları arasında Olympos Dağı'nda yaptırdığı yarışmada Herakles'in birinci gelmesi, bunun Olimpiyat oyunlarına başlangıç kabul edilmesi ve Olimpiyat Meşalesi'nin tutuşturulmasında Yanartaş'ın rolü büyüktür. Yanartaş, yerden fışkıran bir alevdir ve Homeros'un da Ilyada Destanı'nda sözünü ettiği gibi binlerce yıldan beri durmadan yanmaktadır.

Efsaneye göre; Hipponoes kardeşi Belleros ile ormanda avlanırken, istemeyerek kaza ile Belleros'u öldürmüştür. Bunun için kendisine "Belleros'u yiyen" anlamına gelen "Bellerophontes" adı verilmiştir. Kardeşini bir kaza sonucu öldürdüğü için vicdan azabından deliye dönen Bellephorontes ülkesinden kaçmak zorunda kalmış ve Tipins Kralı Ptoitos'a sığınmıştır. Bazı kaynaklarca kralın karısı Anteia, Bellerophontes'e ilk görüşte aşık olmuş; ancak Bellerophontes iltica ettiği bir kralın karısı ile yasak ilişkiye girmeyi asla düşünmediği için, kraliçeyi reddetmiştir.

Buna son derece içerleyen Kraliçe, Bellerophontes'i kocasına şikayet etmiştir "Öl ey Preites, ya da gebert Bellerophontes'i. O ki, gönlüm olmadan beni aşkı ile sarmak istedi." Bu sözleri işiten kral, Bellerophontes'i

hemen öldürmek istemişse de, sonradan bütün intikam meleklerini üzerine çekeceğinden korkarak, onu misafirliğin dokunulmazlığına girmeden öldürsün diye, elinde birbirine katlanmış ve

içinde "Bu mektubu getiren kişiyi bu dünyadan kopar; o ki, karımı, yani senin kızına tecavüz etmek istedi." yazılı bir mektup vererek Likya Kralı olan kayınpederi Lobates'e göndermiştir.

Yakışıklı genç kendini bekleyen sondan habersiz yola koyulmuş ve kendisini seven ve beğenen tanrıların emin rehberliği ile Likya'ya, Xanthos Nehrinin kenarına geldiği zaman ihtiyar Kral misafirine sevgi ve saygı gösterdi. Dokuz gün ağırladı. Dokuz inek kurban etti. En sonunda gül parmaklı şafak onuncu kere görülünce Bellerophontes'ten damadının gönderdiği mektubu görmek istedi. Fakat lobates de bir kral misafirini öldürmekten korktu ve onu başı aslan, vücudu keçi, kuyruğu yılan ve ağızından durmadan alevler saçan Chimera (Çıralı) adlı canavarı öldürmesini emretti.

Bellerophon görevine gitmeden önce kahin Polydeus'a danıştı. Kahin Polydeus kendisine uçan at Pegasos'u ehlileştirmesini öğüt verdi. O güne kadar yıldırımların koşu atı olan Pegasos, Glaukos'un oğlunun ayrılmaz bir arkadaşı, sadık bir dostu oldu. Artık Chimera'yı öldürme görevine gidebilirdi ve hemen Pegasos'un sırtına atlayarak Chimera Canavarının üzerine yürüdü. Bu canavar, çevrede yaşayanları alevleri ile kasıp kavuruyor ve adeta

hayatlarından bezdiriyordu. Bellerophontes canavara saldırmca, canavar çok sinirlenerek kükredti. Alevden dili herebyen kasıp kavurdu.

Kükremesinden kayalar yerinden oynadı. Deniz bir Çağlayan gibi aktı. Çevrede bulunan bütün canlılar bu korkunç mücadelenin dehşetinden haykırıyorlar, bayılıyorlar, ölüyorlardı. Kanatlı at Pegasos da bütün hünerini gösteriyor, sanki görevin dehşetini anlamış gibi gökyüzünde daireler çizerek, ani dalışlar yaparak, Bellerophontes'in Chimera'yı öldürebilmesi için elinden geleni yapıyordu.

Canavarın ağızından çıkan alevlerden çevredeki her şey neredeyse kül olmuş, Pegasos'un basacağı yer kalmamıştı. Fakat en sonunda Bellerophontos mızrağını hazırlayarak Pegasos'la havadan öyle bir iniş yaptı ki, mızrağın canavarın vücuduna saplanması ile canavar yedi kat yer dibine gömüldü. Yalnız alevden dili zararsız bir şekilde yeryüzünde kaldı. Bugün o yere giden insanlar hala bu canavarın kükreyişini alev çıkan yerlerden duyarlar.

Yine Evliya Çelebi günümüzde Yanartaş yada Çıralı (Chimera) olarak bilinen bu bölgeyi "Bu kalenin kuzeyi

tarafında bir konak yeri deniz kenarındaki sarp kayalarla Adalya Körfezine yakın semaya yükselen kayalar arasındadır. Ona Alisiler derler. Mucizeleri olan Allah, o kayalarda geceleri alev alev ateşler gökyüzüne yükselirler. Gece vakitleri Mısır dan ve Kıbrıs tan gelen gemiler yüz mil uzaktan bu alisileri görür selamette olduklarını bilir, sevinirler. Mucize bu, kim ki ateşlerin yanına bir adam varsa, bir ateş daha ortaya çıkar. İki, üç yahut on adam varsa, o kadar ateşler ortaya çıkar. Kükürt gibi kokusu vardır. Ama insan bedenine zarar vermez ve bunu seyreden insanlar gidince önceki ateşler kalır, sonradan çıkan ateşler kaybolur. Ve şiddeti hararetinden yanına varılmaz. Zira alevi hayli yerden tesir eder. Innallahe alaküllişeyh'in kadir." şeklinde tarif etmiştir.

O yöreyi inceleyen bir yerbilimci iseniz eğer; Ege Denizinden başlayıp, Bafa Gölü, Milas, Yatağan ve Muğla güneyinden Denizli'ye uzanan, Mesozoyik yaşlı karbonat ve detritikler üzerinde uyumlu oturan, kırmızı renkli kireçtaşlarını izleyebilirsiniz. Yılan gibi kıvrımlı yüzeylenmeli, yeşil beyaz alacalı, yer yer yılan derisi görünümlü, 25-50 metre kalınlıktaki birim, ince orta tabakalı, yoğun kıvrımlıdır.

Batı Toroslar'da, Beydağları otoklon kuşağının doğusunda allokon konumlu ve değişik kaya türlerinden oluşan tektonik birlikler yüzeylenmektedir. Genelde Antalya napları olarak adlandırılan bu birlikler, litolojilerine ve yapısal konumlarına göre alt, orta ve üst nap olarak üç bölüme ayrılmışlardır. Doğal gazlar, orta napta yerelen ve harzburgit, dunit ve piroksenit'lerden oluşan ofiyolit grubu kayaların eklem ve çatlaklardan sızmaktadır. Yapılan analizlerde yöredeki doğal gazın % 82,96 metan, % 14,51 etan, % 1,52 azot ve % 1 karbondioksitten meydana geldiği ve petrol kökenli olduğu belirlenmiştir.

Birbirine yakın yedi yerden yüzeye çıktığı saptanan gaz sızıntılarının günümüzde ancak üç tanesi yanmaktadır. Diğerleri ise sellenme, toprak örtüsü ve benzeri nedenlerle sönmüştür. Fakat gaz çıkışları sürmektedir. Ofiyolitlerin çatlaklarından yüzeye erişmesine karşılık yöredeki doğal gazın, allokon istifi içindeki herhangi bir hazneden kurtulmuş olması büyük bir olasılıktır.

Hiç sönmeyen yanan alevin, bu canavarın ağızından fıskıran alev olduğunu anlatır efsaneler. Bu alev aynı zamanda Olimpiyat Oyunları'nın ilk kutsal alevi olması yönünden da ayrı bir önem ve değer taşımaktadır. Bu

mitos, toprak altından çıkan tabii gazların yanmasıyla oluşan sönmeyen ateş imajından yararlanılarak oluşturulmuş ve Homeros'un Ilyada ve Odesse destanlarına girmiştir.

Zira Yanartaş (Çıralı) ateşi Homeros'un Ilyada destanında söz ettiği gibi yüzyıllardır yanmaya devam etmektedir. Olimpiyat oyunlarının başlangıcında meşalenin tutuşturulmasında Yanartaş'ın (Çıralı) rolü oldukça önemlidir. Mitolojideki Chimera efsaneleri de Olimpiyat oyunlarının bu bölgede yapıldığı fikrini desteklemektedir. Diğer taraftan çeşitli dönemlerde de önemli pek çok kişi tarafından ilk atletizm yarışmalarının Küçük Asya'da (Anadolu) düzenlendiği ifade edilmiştir. Kalıntılar ve efsaneler de Olimpiyatların vazgeçilmez parçası olan meşale ve onun tutuşturulması göz önüne alındığında Yanartaş (Çıralı) bölgeyi tek adres olarak göstermektedir.

Bugün, Beydağları Milli Parkı içinde yer alan Yanartaş (Çıralı) yöresi, çeşitli uygarlıkların izini taşıyan ve her yıl yerli-yabancı çok sayıda gezginin ilgisini çeken bir bölgedir. Efsanelerin, eski uygarlıkların ve Akdeniz'in doyumsuz doğal güzelliklerinin sarmaş dolaş olduğu bu yörede gerçekten MTA'nın yaptığı çalışmalar sonucu bulunan bir doğal gaz çıkışı mı var? Yoksa bu toprağın kültürünün ve insanların yarattığı derin kültürün bir sonucu olan Chimera mı orada gömülü. Buna siz karar vereceksiniz. Bana sorarsanız, ben biraz duygusal biriyim, bazı durumlarda bilimin her şeyi karşılamadığına inanıyorum.

DURDURUN DÜNYAYI İNECEK VAR!

Melis GÜRSEL

H.Ü. Maden Müh.Bölümü Öğrencisi

Önce boş bir fincan bulmamız gerekli. Bir tutam kahve, birkaç küp şeker de akabinde geliyor tabii. Unuttuğumuz bir şeyler kaldı galiba; pofuduk terlikler (ki tercihen ponponlu da olabilir!), yanı sıra külüstür bir televizyon da işimizi görecektir mutiaka....Hele bir de hafta içi öğlenden sonra ise; televizyondaki kadın programları eşliğinde beyin hücrelerimizi öldürme seansına rahatlıkla başlayabiliriz artık

işin mübalağa kısmı bir yana; insanın arada bir düğmesini (yeni yetme (!) dejenere gençliğin tabiriyle) 'offa getirmesi gerekmiyor da değil hani. Gerçi; terlik, kahve ve televizyon kombinasyonu insanın kendisini dünyadan soyutlaması için ne derece yeterli olur, o da yoruma açık ayrı bir tartışma konusu... Dersiydi, finaliydi, ocağıydı, şantiyesiydi,

hocasıydı, patronuydu, yok efendime söyleyeyim; lisansı da yetmedi, ha bir de yüksek lisansydı derken; bu hengamede geriye Maden Mühendisi değil; Maden Mühendisinin 'posası' kalıyor muhtemelen(!). Bir de üstüne üstlük okuduğun süre zarfında konu-komşunun 'yok evladım tüh tüh yazık sana, sen nasıl iş bulacaksın, Maden Mühendisi dediğin ne iş yapar, bak benim bir tanıdığım var Maden Mühendisi, iş bulamadı çocuk yazık gemilerde şimdi miçoluk yapıyor.vah vah' yakıştırmalarıyla cenk eyleye dur işin gücün yoksa....yok dahası verdiğimiz mücadeleden galip gelen aramızdaki şanslı birkaç arkadaş da; düzenlemelerdeki eksiklikler ya da zamanında hakkımızı arayamamanın verdiği nihai sonuç neticesinde ancak üç kuruşluk maaşa tabi tutuluyor güç bela mezun olduktan sonra.

Sorup, sorguladığım çok olmuyor değil aslında dört yıldır (senin dört yıl dediğin de nedir ki diyebilirsiniz belki de, bizim meslek uğruna heba edilmiş ömürlerimizin yanında, lakin netice itibarıyla; topu topu 22 yıldır dünya üzerinde yer işgal eden birinin hayatını baz alacak olursak; bu dört yıllık eğitim süreci yabana atılacak gibi değil!).

Her neyse,sorguladığım mevzuya dönecek olursak; evde oturup, kahvemi höpürdetip, abidik-gubidik programlarla beynimi uyuşturmak varken; ne de diye elimin hamuruyla 'kazma- kürek madenci olacağım' nidalarını etrafta savurduysam, halen çözüme ulaştırmış değilim(!)....

Hiç unutmam beyaz önlüğü giyip, 'karbonat doktoru' olmaya karar verdiğim günlerdi... (bu 'Karbonat Doktorluğu' hikayesi de; bölümden arkadaşların beni laboratuarda bir yıl boyunca hevesli bir şekilde(!) mermer kesimi yaparken gördükleri süre zarfında, mermer tozuna bulanmış, beyazken karbonattan daha da beyazlaşıp beyaz ötesi olmuş önlüğümün,ayrıca benim sonsuz azimin(!) ve kararlılığımın(!) neticesinde karbonatlı mermer tozlarıyla haşır neşir olduğum günlerde zikrettikleri bir yadigardır. Projem esnasında kestiğim mermer ve bulduğum karbonatlarla dalga geçip motivasyonumu en yüksek seviyede(!) tutan güzide arkadaşlara da buradan yeri gelmişken şükranlarımı sunayım(!)).

İşte tam da bu günlerde, beni yıldırmaya çalışıp ' şuna bak doktor olamamış, beyaz önlüğü giyip laboratuvar köşelerinde mermer kesmek için debelenerek kendini bir şey zannediyor diyen hainler de oimadı değil hani(ki laf aramızda bu hainlerden bazıları aramızda hem 'maden mühendisi' titriyle dolaşıp, hem de 'Maden Mühendisiyim' demekten utanmakta, ayrıca Maden Mühendisleri Odasını da hiçe saymaktalar, haberiniz ola, dost var düşman var gözümüzü dört açmak gerek!...). Netice itibarıyla stajlarım ve bana gerçek anlamda çok şey katan mezuniyet projemi

dört kısacık yılın içine sığdırılmış sınırlı tecrübeler olarak sayacak olursak; iç hesaplaşmalarım sonucunda görüyorum ki; ne kadar toz yutarsan, ne kadar kafa yorarsan, ne kadar yorulup isyan edersen ve ne kadar emeğini koyarsan ortaya, o kadar içine çekiyor galiba bu meslek, dediğim gibi ok yaydan çıkmaya görsün bir kere, yorulmaktan da zevk alır hale geliyor insan,....., arada birterlik-kahve-televizyon üçlüsü hayattan küçük bir 'es' çalmak için ideal gelse bile...

Özetle; her ne kadar dünyadan kendimizi soyutlamalara ihtiyacımız olsa da ara sıra işten, güçten, dersten, sınavdan sıkılıp, ha bire dönmekten başka işi olmayan dünyaya atmamak lazım suçu,... onun işi belli gücü belli, sadece dönüyor hepsi bu!, biz ise günün birinde mezun olduktan sonra; kah mevzuattaki aksaklıklar, kah eksik işleyen demokrasi ve bürokrasi, kah kendi beceriksizliğimiz yüzünden konu-komşu tabiriyle işsizlikten miçoluğa uzanan bir serüvene imza atmamak için eşelenip durmaya mahkum oluyoruz...geçenlerde alakasız bir dergide okuduğum üzere; 'durdurun dünyayı, inecek var!!!'....aslında biraz da inip, sirkelenmesi gerekenler var aramızda, o da laf aramızda(!).....

BÖYLEDİR BİZİM SEVDAMIZ

Sezai TİMUR/ Maden Mühendisi

Herkese merhaba!!!

Evet uzunca bir maraton sonrası nihayet bu parkurun son, bir sonraki parkurun ilk noktasına vardık. Artık üniversite yılları da bitti...Bana hiç bitmeyecek gibi gelen finaller, labratuvardan üst kata koşuşturmalar, bölümün önündeki çimlere yayılmalar, küçüparktaki kaçamak keyifler, ders çıkışı yenilen yemekler, bekar evi maceraları, bulaşık sıraları, soba yakmalar, evi terk eyleyip arkadaşlarda kalmalar.... evet hepsinin sonuna geldik. Bu sayfa burada kapanıp yeni bir sayfa açılıyor. İşte bu son finaller bittikten sonra, labaratuvarında yapmamız gereken son çalışmalarında tamamlayıp uzun süredir yapmayı düşlediğim şeyi yapmak üzere büyük bir

iştahla yatağımın üzerine konuçlandım. Ah kitaplarım.. .Okumam gereken o kadar çok kitap vardı ki sırada. Yıl içinde alıp bir kenara koydum, finaller sonrası okunmayı bekliyorlardı. Bir iki hafta, rehavete mi kapıldım yoksa çok mu yorulmuşum anlayamadım, elime kitap alamadım. İştahla biriken kitapların arasından birini seçtim KÖMÜR TUTUŞUNCA kitabın adı. 1965 lerde Zonguldak ta meydana gelen madenci isyanlarını anlatıyor. Kitabın yazarı yine bir işçi emeklisi. Türkiye işçilerinin tarihinde Zonguldağın ve maden işçilerinin ne denli önemli bir yeri olduğunu anlatıyor. Bunun yanında ülkenin siyasi tarihinde yer alan önemli olaylarada değiniliyor. Öncelikle bu grevleri doğuran nedenler, Türkiyenin içinde bulunduğu durum özetlenmiş, daha sonra ise en başından sonuna kadar yaşanan süreçler sıralanmış. Kimler yokki olayların içinde? İşçiler, devlet kurumları, bakanlar, mühendisler, TİF^ puantörler, lambahaneciler, kurum müdürleri, doktorlar, sendikacılar...

Bu kitapta işçi hareketinin istediğinde neler yapabildiği, kafasına koyduğu konuda şehitler vermek uğruna mücadele ettiği açıkça görülüyor. Ve biz mühendislerinde ders alması gereken yerler yok değil. İnsanları koordine etmenin elde kırbaçla olamayacağını, kendi tarihimizde yaşanarak ispatıdır bu kitap. Kitap ta olaylar her kesimin gözünden anlatılmış, yalnız kişilerin olaylara farklı yorumlarla katılmaları, özellikle son bölümde olayların üzerinden belli bir zaman sonra taraflarla yapılan röportajlar yer alıyor. Bu röportajları okuyunca acaba sınıfsal bakış açısı; insanların doğruları görmesine engelmi diye bir soru geldi boğazıma takıldı. Kitabı boğazımdaki soruya rağmen bitirdim. Kitabı okuduğum sırada izmirde değildim,

Karaburun Mordoğandıydım. Mordoğanda bir mühendis ve bir öğretmen emeklisi çiftin; dişiyle, tırnağıyla biriktirip aldıkları denizi gören yazlıklarında, kendi evinde misafir olmanın rahatlığını yaşamaktaydım. Bu gözlerini ülkenin güneydoğusunda denizlerden oldukça uzak şehirlerinden birinde açmış çiftin, deniz memleketlerinde büyümüş çocuğu olmamdan kaynaklanan şımarıklığımla onlarla denize gitmeyi reddetmiş ve kitap okumaya karar vermiştim. Ama ne kitap...

Neyse efendim boğazımda düğümlü soruyla balkona çıktım, denizin o kadifeyi andıran duruşuna bakarken bilin bakalım ne oldu? Fark ettim..hayır hayır denize karşıdan bakarak ne kadar salaklık yaptığımı fark edecek kadar yaşım ilerlemedi daha. İzmirli özlediğimi fark ettim. Hayatımın büyük bir kısmını geçirdiğim Bornovayı özlemiştim. O kadar fazla anlamı vardı ki bu ilçenin benim için onu fark ettim. Hemen içeri girip, üst kata çıktım, evet bu dış ve tırnakla kazınmış evin bir üst katıda var. Eee bizim oranın insanı dişli olur biraz, hayat tırnaklarını kullanmayı öğretir bizim oralarda.

Çantamı hazırladım bizimkiler denizden döndüler, bir kahvaltı sonrası ardından İzmir'e doğru yola çıktım. İzmir de yapılacak işleri bitirip, evimden sonra kendimi en rahat hissettiğim yerin kapısını çaldım. Kapı açıldı, içeriden gürül gürül bir ses her zaman olduğu gibi gelmekteydi. Yok canım sizde at yarışını anlatan hangi sunucunun sesi o kadar gürdür.. Muhabbetler, espriler, konuşmalar girila gidiyor. Ha bu arada okul bitti falan diye yazıyorum ama daha beş gün stajım var yeraltı hemde en esaslı stajlardandır bilirsiniz. İşte bu yeraltı stajı nı nerde yapacağım kousunu tartışırken yemek sırasında şube başkanım bir bardak şalgam suyu ikram etti.

Adana'dan gelen bu serinletici ama aynı zamandada yakıcı olan yabancı olmadığımız içecekten bir yudum alınca küt diye bir şey boğazımdan aşağı düştü. Hani o boğazıma takılan soru vardı ya? İşte cevabı o an buldum hani zaten biliyordumda bir kerede daha doğruluğunu önadım diyelim.

Sonra kapı çaldı, yaklaşık 1,90 lık bir gölge ardından gençten esmer bir adam, elinde bir siyah torba, yüzünde bir gülümsemeye bizi selamlayıp içeri girdi. Şubemizin bilgisayar sistemi revize oluyordu, iyide bu revize işlemi için gelen bilgisayarının bu yazıda ne işi var demeyin. Bu adam bir bilgisayarıcı değil!!! Askere gitmesine günler kalan, ama o belkide sevgili eşinin yanında geçirmesi gereken zamanı cömertçe oda için harcayabilen bizim Doğan Hocaydı. Evet kongreyi-sergiyi bitirmiş, bölümün işlerini bitirmiş, saymanlık görevini çoktan bitirmiş şimdide bilgisayar sistemine el atmıştı.

Ne kadar gerekli imiş değilmi Doğan Hoca, Doğan Hocalar, gönlünü ülkeye verenler, önceliklerini ülkeden yana kullananlar. Sonrasında tabii görünce çalışanları nasıl görev almadan durabilir insan? Boşta kalan bir bilgisayarıda en başından beri isteyen öğrenciler için düşünmüş şube başkanım. O işinden ucundan biz tutarız dedik, söz verdik ve sözümüzü tutacağız. Arkadaşlar kullanabilsin, araştırsın, toplantı kararlarını bilgisayardan yazabilsin, odayı evleri bellesin diye o çöken sistemi ayağa kaldıracacağız.

Evet yazının başlığıda en sonunda çıktı. 'BÖYLEDİR BİZİM SEVDAMIZ'sizce de uygun mudur?